

Kapitola 7

Dlouhý zelený abstrák

Slovo "vojna" je podstatné jméno,ale v podstatě není zas tak podstatné. Já na vojnu nepůjdu,radši se dám na vojnu

(filosofické úvahy autora v zákl.voj.sloužbě)

Francouzi tomu říkají "Déja vu".Toto mazlivé slovo však přešlo i do ostatních jazyků coby vědecký termín označující zvláštní stav lidské mysli,když máme při prožívání určité situace pocit,že identický zážitek jsme již kdysi zaznamenali.Zrovna jsem takové déja vu registroval,avšak na rozdíl od drtivé většiny klinických případů,jsem přesně věděl kdy jsem onu situaci prožíval.

Stejně jako před pár měsíci na česko – německém hraničním přechodu tak i teď jsem sledoval hlaveň samopalů vzor 58, který však byl tentokrát zavěšen na mém vlastním rameni.

Bylo to tak.Stalo se mi to,co jsem si nedokázal představit ani v nejparanoidnější halucinaci.Na svátek všech bláznů – 1.Apríla 1987jsem na základě urgentního povolávacího rozkazu nastoupil celý život obávanou základní vojenskou službu.Poručík Jiskra na braneckém oddělení ostravské Městské Vojenské Správy v záchvatu služební horlivosti analyzoval můj případ,kdy se v pokročilém věku 25 let stále ještě pohybuji mezi civilisty a navíc cestuji po nepřátelském zahraničí a pro jistotu mé papíry,s příslušnou poznámkou o hrozícím nebezpečí mé plánované dezerce,postoupil krajské instanci.

Tak jsem stál uprostřed písečné pouště vojenského výcvikového prostoru Pánov v hodonínském okrese ve špinavých maskáčích a s funkční rychlopalnou zbraní.

"Jarošek,střílejte!"Můj velitel družstva,svobodník Hála byl o více než pět let mladší než já.V civilu byl pracovníkem u dráhy,teď mu do konce vojny zbýval pouhý rok,který chtěl prožít v klidu,bez zbytečných komplikací.

"Tak už střílejte,proboha!"

Jako kluk jsem si hrával poměrně často na vojáky.Měl jsem svou špuntovku,později kapslovku.Mohu i říci,že díky příslušným filmům a televizním pořadům (Vinnetou,Čtyři z tanku a pes) jsem měl střelné zbraně docela v oblibě.Ted' jsem však již zapřísáhlý pacifista.Nemám rád agresivitu v jakékoliv formě a střelný prach mi nepříjemně smrdí.Miluji hnutí Hippies,protiválečné písně Boba Dylana a mým oblíbeným spisovatelem není militantní Boris Polevoj (který umí dělat i dobré polevy na dory) nýbrž jeho mírumilovný krajan Tolstoj,který se ani prokazatelnému zlu neprotiví násilím.Co na tom,že jsou v samopalů pouze slepé náboje.Dělá to stejný hluk a má to ze mne vychovat vraha malých dětí.

"Jarošek,představte si,že je to nějaký hudební nástroj!"

Můj velitel byl zoufalý.Ve válce by mi nejspíš za nesplnění rozkazu provrtal tříštivou kulkou lebeční kost,při přijímačovém cvičení byl však naprosto bezradný.Dobrá,soudruhu svobodníku,udělám to,protože vím,jak funguje služební řetězec velení,nebo populárně,řeceno ,teorie padajících výkalů a byl bych nerad,kdyby se někdo mým přičiněním dostal do problémů,když už v nich hluboko vězím já sám.Stiskl jsem spoušť.Ozvala se ohlušující,dlouhá série výstřelů a má netrénovaná tělesná schránka se rozvíbrovala zpětnými nárazy vražedné zbraně.V tu chvíli jsem se cítil jako bájný hrdina Rambo,který blízko řeky Mekong olovem kropí vietnamskou civilní vesnici.Takto se stává z řádného člověka střelec.

Po několik dní jsem si nedokázal uvědomit paradoxní realitu,kdy řádově během pár desítek hodin se

tikem a sebevražedným podtónem v hlase jsem plaše odmítl. Nenaléhal.

Na scéně se však náhle odkudsi vynořil major Boháček. Tento bodrý, asi čtyřicetiletý moravský Slovák, který měl stoprocentně doma úrodnou vinici a příslušný sklípek, cítil morální povinnost pomoci vystrašenému armádnímu elévovi. Přes svůj věk jsem ostříhán a oholen vypadal nejmladší ze všech, proto mne lampasák otcovsky chytl kolem ramen a konejšil mne: "Neboj se, já tam s tebou vlezu."

Nemohl jsem ho zklamat. S rachotem nad námi projela masa těžkotonážního ocele a zasypala nás sprškou písku.

"No vidíš, že to nic není", povzbudil mne major, "a teď sám, ať můžeš po přísaze říci mamince, jaký už je z tebe chlap!"

Retrospektivně jsem se ocitl v ordinaci dětské lékařky, kde po očkování proti tetanu jsem si mohl vybrat papírový obrázek zvířátka. Vyfasoval jsem maketu protipancéřové miny, kterou jsem položil před hrozivě se valící tank a pak už jsem se opět nechal zasypat pískem. Snažil jsem si představit, že mne shora zalévá hustá pěna treboňského Regenta. Podle komického výcvikového scénáře, který by podobně nesestavil ani sám Jaroslav Hašek, jsem měl ještě střílet za vzdalujícím se tankem ze samopalů. Tento prvek jsem však už vynechal a pár vteřin zůstal zalezlý v díře. Na povrchu vypukla panika. Přestože oficiálně existovaly předpisy o povoleném procentu ztrát při manévrech, hlouček přítomných velitelů se chvíli vážně obával o můj lehce zmařený život.

K úlevě všech jsem se vydrápal ze zákopu. Největší radost měl pochopitelně uniformovaný vinař major Boháček.

Jelikož jsem většinu svého výcvikového času v přijímači strávil v prostorách úvarové ošetřovny, zbyly na mne ty nejnekvalitnější doplňky polní výstroje. Kožené pouzdro na polní lopatku bylo natržené, takže jsem ji mohl hravě ztratit. To by ovšem nebyla žádná mimořádná újma, neboť při cvičném hloubení okopu pro ležícího střelce jsem s ní pouze kolem sebe bezhlavě mlátil do zkypřené půdy, zatímco mí zručnější kolegové předpisově mizeli pod zemským povrchem. Také mnou vyfasovaná protiradiační a protichemická pláštěnka byla roztrhaná a když jsem se měl do ní, s nasazenou netěsnící protiplynovou maskou u níž se mi mlžily plexisklová okénka pro oči, během přísného časového limitu obléci, prostrčil jsem omylem hlavu natrženým rukávem, takže v konečné fázi jsem nepřipomínal vojáka připraveného na chemický útok západního nepřítele, nýbrž tristní torzo polního strašáka proti cizopasnému ptactvu. Obávaný, půldruhého metru vysoký poručík Chovanec, který jadrně vyčítal mým talentovanějším kolegům i drobné nedostatky, prošel kolem mé osoby bez komentáře s očima fixně upřenýma k písečnému povrchu pánovského cvičiště.

Ne všechny mé zelené zážitky však byly tak bezpečné a veselé. Vojín Žila byl ještě o dva roky starší než já. Civilním povoláním kominík, který má lidem přinášet štěstí, se kdysi dávno dopustil trestného činu vraždy. Bulvární místní zdroje tvrdily, že údajně v záchvatu amoku ukopal vlastního otce bosou nohou. Po sedmi letech odsezených v tehdejší třetí nápravné skupině s ozbrojenou obsluhou, se Žila dostal, nejspíš na amnestii, zpět do občanského života. Našel si práci u komunálních služeb, byt a dokonce přítelkyni, se kterou plánoval brzký sňatek. Povolávací rozkaz zničil všechny jeho plány. Přestože měl po dlouholetém pobytu ve svérázném prostředí lékařskou komisí zakázanou službu u zbraně, byrobratická vojenská mašinerie ho přidělila ke střelcům, tzv. "bigošům". Při polním cvičení mu byla svěřena rychlopalná zbraň a udělen rozkaz střílet vleže na terč. Žilovy výhrady negoval nekompromisní důstojník naučenou formulkou, že lékař navrhuje a velitel rozhoduje a pro větší pádnost svého tvrzení připojil ještě pár zlověstných hrozeb vojenským tribunálem a popravčí četou. Vojín Žila rezignovaně ulehl do písku a s polohlasou větou: "Tak tady mezi vás, vy zelené mozky, vypustím včeličku a bude to!" rutinovaně odjistil závěr samopalů. Při ostré střelbě jsem ležel vedle odbojného kominíka a mezi námi stál elitní posádkový střelec kapitán Kopcún z dlaní na rukojeti služebního revolveru.

Vskutku jsem nebyl pro armádu žádným přínosem. Ani po několika týdnech mne vojenský drill neodnaučil civilním pozdravům a nepřinutil mne předpisově si ustýlat postel. Zdálo se mi, jakoby

všichni kolem čekali,kdo prvý rozhodně zvolá: “Toho tady nechceme.Ať se okamžitě vrátí do civilu,kam patří!”

Velikonoce roku 1987 připadly až téměř na konec dubna.V našem kasínu byl o Zlaté neděli klid,lampasáci trávili čas u svých rodin a na světlici byla uvolněná atmosféra.Tu náhle jeden můj známý “suprák”(co měl do konce vojny necelého půl roku) houkl od hloučku svých vrstevníků směrem ke mne:

“Jarošek,pojdte nám něco zahrát!”

Spíše než strohý rozkaz to znělo jako výzva,neboť útvarem se již rozšířila informace o mém hudebním umění.

Byl jsem poctěn velkým privilegiem,kdy jsem s požehnáním svých služebně starších souputníků,směl v denní době usednout na mazácké bidlo.A dříve než jsem sevřel v rukou otlučenou kytaru,kdosi mi podal kónickou láhev s teplým jarošovským pivem.Po dlouhých dvaceti dnech neuvěřitelné žízně,kdy celá má tělesná schránka i dychtivá éterická duše byly nelidsky trýzněny odepíráním svých základních životních potřeb,jsem konečně polkl doušek znovu objeveného piva.Přestože tekutina byla nepřístojně vlašná a vyrobena z nekvalitní vody jihomoravských zdrojů,splnila svůj fatální účel.Jsem zpět u tebe,můj nahořklý poklade.Ve válce ztracený syn se spěšně navrácí do tvé mateřské chmelové náruče.

Vychutnal jsem zběžně pár prvých kvapných doušků,jako bych se podvědomě bál,že mi bude flaška zase nemilosrdně odebrána,poté jsem se už plně ponořil do svého stavu znovu nabyté blaženosti.Venku za oknem byl krásný jarní den a já si opět po mnoha dnech uvědomil,že svět je barevný.Vykolejené žití se znovu vracelo do své vyježděné drážky.Momentálně jsem sice vegetoval na odvrácené straně Čiré Radosti,ale sladový nektar,byť demonizované značky,fungoval jako pevný most mezi odlišnou zelení khaki uniforem a svěžím větrem rozevlátých chmelnic.

Co na tom,že má přítelkyně,se kterou jsem dva roky žil ve společné domácnosti,na mne vydržela čekat asi dva dny,než se spustila s jakýmsi šoférem dopravního podniku,co na tom,že si kamarádi z kapely,se kterou jsem hrál v Kanadě promptně našli za mne náhradu pro další výjezd.Co na tom,že se má bujná kštice změnila na strniště o velikosti ležící zápalky,jsem zbaven občanských práv a doma mám dluhy, které ze svého stopadesátikorunového žoldu mohu jen těžce splatit v rozumném termínu.Dokud jsou mé polykací svaly schopny přijímat pivo,je vše,jak má být.

V záchvatu euforie jsem více než půl hodiny,pouze s krátkými technickými pauzami na upíjení piva,u kytary zpíval písně všech možných žánrů a rozkurážen znovuobjeveným kvasem jsem dokonce neohroženě interpretoval slavné protestsongy Karla Kryla i podobně laděné kuplety z mé autorské dílny.Ani jsem si neuvědomoval,že nejbližším pivovarem u federální vojenské věznice v Sabinově je odporový východoslovenský Šariš.

Můj,tři týdny vytrvaně stresovaný organismus odvykl alkoholu,takže jsem už po dvou půllitrových Jarošovech byl značně opivěn.Se všemi vysněnými ležáky na své straně jsem oficiálně vyhlásil nelítostnou psychologickou válku socialistické branné moci.

Měsíc, kdy tam ještě budem se přetransformoval v lásky čas a já jsem usoudil, že je nejvyšší čas opustit neutěšené suché bojiště a odebrat se zpět do občanských výčepů, kam dle domovského práva řádně náležím.

Navštívil jsem ordinaci útvárového lékaře, kterému jsem na rovinu vysvětlil, že na podobné bojové hry nemám věk, vzdělání, ani žaludek. Vojenský felčar, nejspíš již podrobně instruován svým okolím, mne ochotně poslal v nejbližším možném termínu na vyšetření do vojenské nemocnice v Brně.

Můj zrychlený přesun do dotyčného zdravotnického zařízení, který se rovnal na 90% reálnému propuštění z vojenské služby, byl nadšeně uvítán všemi šaržemi, kterým jsem během posledních dvou měsíců zkřížil, doposud hladkou, cestu k povýšení. Příznivým osudem obšťastněný svobodník Hála ztěžil skrýval slzy radosti. Teď už se výkon jeho vlastenecké povinnosti vrátí do obvyklých kolejí a on za rok bude moci svým železničním spolupracovníkům při opravě lokomotivy vyprávět, co vše se mnou zažil. Zaskočen byl pouze nadporučík Knutelský, ke kterému jsem byl původně přidělen do jednotky jako písař – motocyklista. Chudák, ani mne nestačil odnaučit civilnímu zlovyku loučit se při odchodu zdvořilým: “Nashledanou!”

Můj pobyt v městském lazaretu v Brně – Zábrdovicích byl, jak jsem očekával, totálně relaxační. Zdravotnický personál tamnějšího ústavu mne hned prvý den prohnal několika odbornými odděleními a sestavil můj podrobný chorobopis. Až jsem se zděsil, kolika zákeřnými diagnózami vlastně trpím. Samozřejmě jsem byl okamžitě doživotně zbaven privilegia padnout na oltář Varšavské Smlouvy v boji proti nepřátelským imperialistickým hordám, podle předpisů jsem však musel ještě tři týdny zůstat na pozorování, snad abych nebyl po mém propuštění nebezpečný civilnímu světu. Díky mému rozháranému duševnímu stavu jsem byl umístěn na psychiatrické oddělení.

Skoro všichni mí spolupacienti z pokoje byli o pár let mladší hoši, kteří trpěli stejnou chorobou – patologickou averzí k vojenskému stejnokroji. Jedinou výjimku tvořil vojín Černý, který jako jediný z nás byl skutečně chronicky nemocným člověkem. Měl těžký ekzém neurodermititis, lupénku, obsáhlou kartu na neurologii kvůli páteři, arsenál všech představitelných alergií, ploché nohy, astma a zejména dlouhou historii pobytů na uzavřených odděleních českých blázinců. Povolání tohoto lazara do zbraně bylo zločinem proti veškerým úmluvám a listinám lidských práv a svobod podepsaným za posledních 100 let od Ženevy po Helsinky.

Vojín Černý očividně strádal, ožíval pouze v noci, kdy vyrážel na imaginární diskotéky do Arkádie a na ulici si kupoval párek v rohlíku s pivem. Vzápětí byl personálem přivlékán zpět a po uklidňující injekci přidráčován k posteli.

Nebylo mi ovšem dopřáno dožít se ve zdraví tak slibného konce pobytu v onom přátelském sanatoriu. Sporadický a velice nepravidelný přísun vitálního vitamínu B obsaženého v pivu oslabil můj imunitní systém a mé vyhublé tělo napadla choroba. Zákeřný streptokok, který by byl za normálních okolností hravě zneškodněn stopovými prvky lupulinu z běžné ostravské desítky, vyčíhal svou šanci a usadil se v mém, dlouhou dobu pivem nedesinfikovaném, hrdle. Vzniklou horečnatou angínu léčili místní lékaři pracně asi týden surovou antibiotickou válkou. Když konečně horečky ustoupily, podaly dočasnou demisi mé nervy, které přestaly korespondovat se svým nadřazeným mozkem.

Fyzicky jsem pociťoval v krátkých, rychle se střídajících intervalech stavy pocení a zimnice, permanentně mne bolela hlava a byl jsem nezdravě zmaten. Ačkoliv jsem byl schopen na jedné straně vyjmenovat z paměti skoro všech 50 členských států USA, za nic jsem si nemohl vzpomenout na příjmení našeho souseda, se kterým jsme bydleli na stejném patře už 15 let. Přestože jsem už obstojně ovládal angličtinu, zhruba týden jsem měl problémy se svou mateřštinou a z rozhlasových zpráv jsem vnímal pouze jednotlivá povědomá slova, aniž bych si je dokázal zařadit do smysluplných vět. Následkem toho jsem ještě několik let poté v hlučných hospodách při vypití 1 – 2 piv jevil navracející se chronické stavy nesoustředění a mimózy. Vidina brzkého návratu domů však i přes bojkot intelektu zkonsolidovala mé psychické rezervy a já za dva týdny opouštěl definitivně hodonínská kasárna s povolávacím rozkazem v kapse, který mi však tehdy reverzně sloužil jako zpáteční jízdenka do civilního světa.

Ve vycházkové uniformě jsem uvolněně popíjel v nádražní hospodě Gambrinus a vyčkával příjezdu rychlíku do Ostravy. Zakrátko si ke mne přisedl jakýsi relativně mladý lékař a začal si se mnou povídat. Nostalgicky vzpomínal na své nepřilíš dávne vojancení, kdy jako jednoroční "špagát" provozoval praxi u útvaru v Boru u Tachova. Pochopitelně jsem se mu nepřiznal, že odjíždím natrvalo do mírového života, nýbrž jsem barvitě líčil své narychlo vymyšlené zážitky z přijímače, popisoval debilní "dévěťáky", bordel na "pévéesce", nadával na "gumáky" a stěžoval si na mazáckou vojnu, kdy rozkazy typu "bufet" nebo "sahara" patří nerozlučně ke každodenní zelené praxi.

Dle mých odhadů strategie zabrala a důvěřivý doktor zaplatil ubohému bažantovi odjíždějícímu na jeho prvý dvoudenní opuštění čtyři piva.

Za chvíli mne již zrychlený vlak Břeclav – Bohumín unášel do mého rodného hornického města. Bylo třeba dohnat nucenou dvouměsíční abstinenci. Spousta neznámých výčepů čekala na mou brzkou inspekční návštěvu.

(vtip "pivo pomáhá vyhrávat války")